

PAPĖLĖ IR 1863 METU SOKĖLĖMS

nepatikimas — nepastebėta... Perkelti į Joniškį tikslinga, nes ten jis bus vietinės policijos prižiūrimas⁵. Matyt, toks atsakymas nepatenkino Kauno gubernijos valdytojo, nes gruodžio 28 d. viršininkas vėl jam rašo: "...kunigas Ignotas Vaišvila 1864 metais buvo tardomas už revoliucinio manifesto perskaitymą parapiljeliams. Tačiau Jūsų pirmą 1864 m. spalio 21 d. nurodymu Nr. 12313 paliktas pirmą kartą vietoj, nes manifestą skaityti jį privertė sukilėliai ir jis buvo pavestas vyskupo Valančiaus atsakomybei ir policijos priežiūrai. Bet vyskupas Valančius 1864 m. lapkričio 19 d. raštu Nr. 1452 pranešęs, kad jis neatsako už Vaišvilos patikimumą, kol šis gyvena Papilėje, nes bendrauslų su parapiljeliais, seniai pažįstamais, ir vėl lengvai galėsias suklysti..."⁶

Pagalau gubernatorius 1867 m. sausio 11 d. siunčia vyskupui leidimą: "Neturiu jokių priežasčių ar prieštaraimų, kad sukelstumėt vietomis Vaišvilą ir Brilingą".⁷

Vartant archyvinis dokumentus, dėmesį patraukė ir Viekšnių valstiniuko Boneventūro Andrijauskio, ištremto už sukilėlių gydymą į Sibirą, pavardė, nes prisiminiau gerb. Vytauto Merkio teiginį⁸, kad Simonas Daukantas "...kreipdavosi taip pat į neseniai įsikūrusią Viekšnių valstinę. Tarp šios valstinės 1862 metų receptų aptiktas Daukanto raštelis (1970 m. dar tebebuves Viekšnių valstinėje), kur prašoma valstų akims gydyti ir nuo reumatinių skausmų."⁹

Beskleidant pageltusius lapus, atsiskleidė dar viena sukilimo dienų atkarpėlė. Laiki-

nojo lauko teismo sprendime rašoma, kad "Peržiūrėjus atsiųstą generolo leitenanto barono Maidello karinio teismo bylą apie Šiaulių apskrities dvarininkus: Antaną Pancerokinskį (49 metų), Mykolą Tanskį 37 metų (Tryškių dvaro savininką) ir laisvai praktikuojančią Viekšnių miestelio valstiniuką Boneventūrą Andrijauskį (30 metų), sulauktytų už dalyvavimą maište, nenustatyta, kad teismieji dvarininkai Pancerokinskis ir Tanskis balandžio antroje pusėje ir gegužės pirmojoje maištininkų, vadovaujamų Stanevičiaus-Piskarskio, buvimo metu Billiūniškių miške¹⁰, Šiaulių apskrity, lankėsi toje gaujoje..."¹¹

1863 m. lapkričio 22 d. pranešime Kauno gubernijos kariuomenės II skyriaus vadui teigiama, kad "valstiniukas Andrijauskis prisipažino, jog buvo Stanevičiaus gaujoj du kartus gydyti sužeistų sukilėlių. Teisindamasis paaiškino, kad pirmą kartą jis praleido gaujoj keletą dienų, nes jį, važiuojantį pas ligonį, apsupo ginkluoti sukilėliai ir privertė važiuoti su jais. Antrą kartą buvęs nuvežtas į gaują apgavus. Bet toks Andrijauskio pasiteisinimas nepagrįstas jokiais įrodymais ir yra atmetinas dėl to, kad apie savo buvimą gaujoj nepranešė viršininkui. Iš Viekšnių receptų knygos, kuria rėmėsi teisindamasis dėl nebuvimo darbe Andrijauskis, aišku, kad jis vien tik per gegužės mėnesį iš miestelio išvyko 5 kartus ir kiekvieną jo išvyką trukdavo nuo 3 iki 5 dienų. Be to, jį dvarininkas Tanskis kartą be vežėjo vežė į gaują". Todėl Laikinasis karo lauko teismas

"...pripažino teisiniu valstiniuką Boneventūrą Andrijauskį (30 metų), neturintį nejudinamo turto, tik pinigų, nešiojamų kartu su savi mi rūbuose ir ūkiškus reikmenis".¹² Už dalyvavimą sukilime "...nutaria atimti visas ypatingąsias ir pirmumo teises ir išsiųsti gyventi į Tobolsko guberniją, o turtą konfiskuoti".¹³

Taip Simonas Daukantas neteko gydytojo, savo bičiulio. Ar Boneventūras Andrijauskis buvo kunigų seminarijos gydytojo Vladimiro Andrijauskio, kurį mirė nuo 1857 metų gyvenus Varniuose ir draugavus su rašytoju istorikas Vytautas Merkys¹⁴, giminė ar tik bendrapavardis, — sunku pasakyti.

Genovaitė KUCKAILIENĖ

1)Prie Papilės birželio 22 d. vyko "...žymiausios sukilėlių laimėtos kautynės". O. Maksimaitienė. Lietuvos sukilėlių kovos 1863-1864 m. 1969 m. Psl. 128

2)Visos datos straipsnyje pateikiamos serijiniu stiliumi.

3)F.I-50, ap. 1., b. 16880, 1.1

4)F.I-50, ap. 1., b. 17664, 1.1

5)F.I-50, ap. 1., b. 16880, 1.1

6)F.I-50, ap. 1., b. 17664, 1.7

8)V. Merkys. Simonas Daukantas. 1991 m. Psl. 180

9)4 km nuo Papilės

10)F.I-50, ap. 1., b. 131, 1.136

11)F.I-50, ap. 3., b. 131, 1.53

12)F.I-50, ap. 3., b. 131, 1.136

13)Vytautas Merkys. Simonas Daukantas. — 1991 m. Psl. 173-174.

Salatkienė Alina APLONKYKĖT ŽEMAITĖJĖ

*Tronkuos, daužuos naktį, dėina
Vies i mona longus.*

Aš so mėsliem būno vėina,

Ak, kvietkeli brongos!

Liekėt, mėsliės, jūs so viejo

I Žemaitiu žemė,

Kor mergelės rūlas slejė,

Kryžee kor pri kelė.

Kor Medviegalis sustuojė,

Šatréjė... Kor Vėnta...

Oužoulynaa kor lapuojė,

Degė ognės švėnta.

So kryžiuokaas kor kuovuojė

Žemaitėlee mūsa,

Kraujė ašaruom rauduojė —

Sunkė dalės prūsū.

*Liekėt, mėsliės, nepaklyskėt
I brongiausės vėitas.*

Gal sorasėt kor valkystės

Tuos deinelės spėitas!

Vietra šielst, vėsaa padūka,

Vėskon vert nu kelė.

Mona mėsliės jau nutrūka,

Nebarmėn šėrdelės.

Ak, brongiuoji Žemaitėjė,

Kėik to daug kėntieje!

Ėr dabaa nu šielisma viejė

Skausma apturieje.

VĖLNIOS

GAUDIEŠIAUS VLADA

puortėgrapėjuo: Žemaitiu Kalvarėjės
vaizdaa.

